Betänkande FvUB 34/2026 rd– RP 228/2026 rd

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om utkomststöd och om upphävande av 29 § i lagen om statsandel för kommunal basservice

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om utkomststöd och om upphävande av 29 § i lagen om statsandel för kommunal basservice (RP 228/2026 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- lagstiftningsråd Kirsi Hyttinen, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Lauri Piirainen, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Anu Kangasjärvi, social- och hälsovårdsministeriet
- matematiker Kaisa Luttinen, Folkpensionsanstalten
- vice verkställande direktör Timo Reina, Finlands Kommunförbund.

Skriftligt yttrande har lämnats av
- dataombudsmannens byrå.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om utkomststöd ändras. Det föreslås att 29 § i lagen om statsandel för kommunal basservice upphävs.

Enligt förslaget ska Folkpensionsanstalten fakturera kommunen för kommunens finansieringsandel av kostnaderna för det grundläggande utkomststödet. Faktureringen ska ske månatligen, och finansieringsandelen ska inte längre dras av från statsandelen för kommunal basservice.

Propositionen hänför sig till den skrivning i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering som gäller översynen av den kommunala finansieringen och statsandelssystemet och till den skrivning enligt vilken Folkpensionsanstalten ska sända transparenta, månatliga meddelanden till kommunerna med uppgift om kostnaderna för det grundläggande utkomststödet. Syftet med propositionen är att göra kostnaderna för det grundläggande

utkomststödet mer transparenta för kommunerna och förenkla statsandelssystemet för kommunal basservice. Genom propositionen ändras inte kommunernas finansieringsansvar för kostnaderna för det grundläggande utkomststödet och inte heller förutsättningarna för att få grundläggande utkomststöd.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2029. Det föreslås dock att ändringen i fråga om 27 b § i lagen om utkomststöd träder i kraft redan den 1 december 2028.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Enligt 27 f § i den gällande lagen om utkomststöd (1412/1997) är kommunens finansieringsandel av kostnaderna för det grundläggande utkomststödet 50 procent. I och med den lagändring som träder i kraft vid ingången av 2027 är kommunens finansieringsandel dock 100 procent, om den sökande är 18–24 år och det i familjen endast finns personer i åldern 18–24 år. Folkpensionsanstalten ska när den betalar grundläggande utkomststöd rikta kostnaderna till den kommun inom vilken sökanden eller familjen stadigvarande vistas.

I nuläget beaktas kommunens finansieringsandel av utgifterna för det grundläggande utkomststödet i enlighet med 29 § i lagen om statsandel för kommunal basservice (618/2021) genom att kommunens statsandel minskas med ett belopp som motsvarar kommunens andel av det grundläggande utkomststöd som betalats ut på årsnivå i kommunen. I praktiken dras kostnaderna av från kommunens statsandel med två års fördröjning.

Det föreslås att bestämmelserna ändras så att Folkpensionsanstalten i fortsättningen månatligen fakturerar kommunen för finansieringsandelen. Finansieringsandelen dras således inte längre av från statsandelen för kommunal basservice. Ändringen inverkar inte på hur kommunens finansieringsandel beräknas eller på förutsättningarna för beviljande av grundläggande utkomststöd, utan ändringen gäller endast tidpunkten och praxisen för uttagandet. Syftet är att förbättra insynen i kostnaderna och förenkla statsandelssystemet för kommunal basservice. Syftet är också att uppmuntra kommunerna att genom sina egna åtgärder förebygga behovet av utkomststöd.

Folkpensionsanstalten har enligt den föreslagna 18 k § i lagen om utkomststöd rätt att till kommunen lämna ut identifieringsuppgifter i fråga om en person som ansöker om grundläggande utkomststöd och till vilken utkomststöd betalas av kommunens medel. Med identifieringsuppgifter avses sökandens namn och personbeteckning samt uppgifter om varför det anses att sökanden stadigvarande vistas inom kommunens område. Till uppgifterna som lämnas ut hör också uppgifter om beloppet av det grundläggande utkomststöd som betalats till sökanden och kommunens finansieringsandel av det. Uppgifterna lämnas via Folkpensionsanstaltens förmånsdatatjänst i samband med fakturan för finansieringsandelen för det grundläggande utkomststödet.

Förvaltningsutskottet anser det motiverat att lagstiftningen på det sätt som sägs ovan gör det möjligt för Folkpensionsanstalten att på eget initiativ till kommunen lämna ut identifieringsuppgifter om en person som ansöker om grundläggande utkomststöd. Utskottet

framhåller även i detta sammanhang vikten av att den personuppgiftsansvarige fullgör sina skyldigheter enligt dataskyddslagstiftningen, bland annat genom att se till att den registrerade informeras på behörigt sätt. Sakkunniga har framfört att de nuvarande eller föreslagna bestämmelserna om utlämnande av uppgifter inte gör det möjligt att använda uppgifterna exempelvis för att rikta sysselsättningsfrämjande tjänster eller för andra åtgärder genom vilka kommunen kan bidra till att förebygga behovet av utkomststöd. Utskottet anser att det i fortsättningen bör utredas om det är ändamålsenligt att utveckla lagstiftningen till denna del.

Sammantaget anser förvaltningsutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget. Utskottet har samordnat de förslagna ändringarna i 27 b i lagen om utskomststöd (lagförslag 1) med den tidigare ändringen i lag 895/2026 (RSv 126/2026 rd — RP 89/2026 rd).

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 2 i proposition RP 228/2026 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 228/2026 rd med ändringar. ***(Utskottets ändringsförslag)***

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av lagen om utkomststöd

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om utkomststöd (1412/1997) 27b § och 27f § 2 mom., sådana de lyder, 27b § i lag 895/2026 och 27f § 2 mom. i lag 1023/2022, och

fogas till lagen en ny 18 k § samt till 27 f §, sådan den lyder i lagarna 1023/2022 och 26/2026, ett nytt 3 mom. som följer:

3 a kap.

Utlämnande av uppgifter mellan myndigheter

18 k §

Folkpensionsanstaltens rätt att lämna ut uppgifter på eget initiativ

Folkpensionsanstalten har trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter rätt att till kommunen lämna ut identifieringsuppgifter i fråga om en person som ansöker om grundläggande utkomststöd och till vilken utkomststöd betalas av kommunens medel med stöd av 27 f § samt uppgifter om beloppet av utbetalat grundläggande utkomststöd under den föregående månaden och om kommunens finansieringsandel. Med identifieringsuppgifter avses sökandens namn och personbeteckning samt uppgifter om varför det anses att sökanden stadigvarande vistas inom kommunens område.

27 b §

Förskott som ska betalas till Folkpensionsanstalten för att täcka det grundläggande utkomststödet samt likviditetsbelopp

För att trygga Folkpensionsanstaltens betalningsberedskap betalar staten varje år till Folkpensionsanstalten genom att månatligen betala förskott för det grundläggande utkomststödet till den i 12 d § i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001) avsedda allmänna fonden för social trygghet ~~för att trygga Folkpensionsanstaltens betalningsberedskap~~.

Staten betalar det månatliga förskottet den näst sista bankdagen i föregående månad, för vilket Folkpensionsanstalten senast tio bankdagar före betalningsdagen för statens andel ska meddela det belopp som staten ska betala. Dessutom betalar staten förskott för att täcka det finansieringsbehov som följer av en fördröjning av kommunernas i 27 f § avsedda betalningsandel och som motsvarar skillnaden mellan inkomsterna och utgifterna. Förskottet uppgår till 20 procent av den uppskattade årliga kostnaden för kommunernas betalningsandel.

Skillnaden mellan de utgifter för grundläggande utkomststöd som betalats under en kalendermånad och det förskott på statens andel som betalats för att täcka utgifterna beaktas när förskottet betalas för den tredje månaden efter betalningsmånaden.

Om Folkpensionsanstaltens likviditet för betalning av det grundläggande utkomststödet trots de förskott som avses i 2 mom. håller på att äventyras, ska Folkpensionsanstalten omedelbart underrätta staten om detta och staten ska till Folkpensionsanstalten för tryggandet av finansieringen av det grundläggande utkomststödet betala ett så stort belopp att Folkpensionsanstaltens likviditet för betalning av det grundläggande utkomststödet är tillräckligt tryggad. Likviditetsbeloppet ska återbetalas till staten när det inte längre behövs för att trygga likviditeten för det grundläggande utkomststödet.

27 f §

Kommunens finansieringsandel av kostnaderna för det grundläggande utkomststödet

— —

Folkpensionsanstalten tar hos kommunen månatligen i efterskott ut den finansieringsandel som avses i 1 mom. Folkpensionsanstalten använder den finansieringsandel som den tar ut som en del av utbetalningen av grundläggande utkomststöd.

Folkpensionsanstalten ska före den 15 varje månad till kommunen sända en faktura över kommunens finansieringsandel för föregående månad. Folkpensionsanstalten ska i samband med fakturan sända de uppgifter som avses i 18 k § till kommunen. Förfallodag för fakturan är den 28 i den månad då fakturan sänts eller, om den 28 infaller på ett veckoslut eller en söckenhelg, den bankdag som föregår denna dag. Om en kommun inte har betalat sin finansieringsandel senast på förfallodagen, tas för dröjsmålstiden ut en dröjsmålsränta enligt den räntesats som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982).

_____

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 27 b § träder dock i kraft redan den 1 december 2028.

_____

2.

Lag

om upphävande av 29 § i lagen om statsandel för kommunal basservice

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs 29 § i lagen om statsandel för kommunal basservice (618/2021), sådan den lyder i lag 1105/2024.

2 §

_____

Denna lag träder i kraft den 20 .

Om den finansieringsandel för grundläggande utkomststöd som i enlighet med den 29 § som gällde vid ikraftträdandet av denna lag har dragits av från kommunens statsandel finansåret 2027

eller 2028 avviker från kommunens i enlighet med 27 f § i lagen om utkomststöd (1412/1997) fastställda finansieringsandel för samma år, minskas eller ökas kommunens statsandel med ett belopp som motsvarar skillnaden. I den faktiska finansieringsandelen för 2027 och 2028 beaktas dock endast 50 procent av grundläggande utkomststöd som betalats till personer i åldern 18–24 år i vilkas familj det endast har funnits personer i åldern 18–24 år. Den justering som gäller 2027 görs i statsandelen för finansåret 2029 och den justering som gäller 2028 görs i statsandelen för finansåret 2030. Folkpensionsanstalten ska lämna finansministeriet sådana uppgifter om grundläggande utkomststöd som betalats till kommunen som behövs för justeringen före utgången av april i året efter betalningsåret.

Helsingfors 18.11.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Mauri Peltokangas saf
vice ordförande Pihla Keto-Huovinen saml
medlem Alviina Alametsä gröna
medlem Eveliina Heinäluoma sd
medlem Petri Honkonen cent
medlem Juha Hänninen saml
medlem Christoffer Ingo sv
medlem Mari Kaunistola saml
medlem Anna Kontula vänst
medlem Rami Lehtinen saf
medlem Mira Nieminen saf
medlem Saku Nikkanen sd
medlem Hanna Räsänen cent
medlem Joakim Vigelius saf
medlem Juha Viitala sd
medlem Paula Werning sd
medlem Ben Zyskowicz saml.

Sekreterare var

utskottsråd Henri Helo.